

PUSZTA SÁNDOR VERSEI

Nem az „ünneprontás” és a mindenáron újra törekvés készítet arra, hogy szá-
kítsak a szokásos kiindulással: Pusztá Sándort — a pályakezdet sokat hirdetett
díszeitől, a korai tájversek elismerésétől és Móricz Zsigmond „költővé avató” bí-
rálatától függetlenül — világlátásában, lírai érzékenységében, minden ízében jelen-
tős költőnek érzem. S itt elsősorban a gyűjteményes kötet (Hegyre menet ritkul-
nak a fák; 1969, Magvető Kiadó) lapozgatásakor jelentkező impressziókat foglalom
össze, ez a csokor nem néhány emlékezetes, „szép sorral” vagy a műkedvelők
„ünnepi életérzéseivel” akar elhalmozni, — a lírai nyersanyag hiteles és élmény-
szerű feldolgozását, „átizzított” változatát nyújtja át az olvasónak.

Már az első versekben is, de különösen az érettebb korszakokban ott dobog
a szűkebb hazához és ugyanakkor a mindenséghez való tartozás komoly igénye. A
világra csodálkozás életszeretetet, színeket árasztó soraiiban az ember jövőjének
féltése, a szebb és méltóbb „emberi hivatás” elérésének gondolata fogalmazódik
meg. A költő változatos ciklusaiban a tájak, a szülőföld és a nyomukban kelő ér-
zések pontos rögzítését, s az előbb említett keresztény-egzisztenciális gondolatok
kikristályosodását figyelhetjük meg. A „hal-homályba süllyedő” világ képe, a „zu-
hanó emberiség” szürrealista felvillantása, a világégés apokaliptikus megjelenítése
számos meggyőző reflexióval idézi elénk a háborút, ezt a „halálos mivű mértant”.

Pusztá Sándor egészséges humánumát, lírai erejét és életszeretetét bizonyítja,
hogy ezek az élmények nem árnyékolják be a későbbi versek égboltját; a talpra-
állásról, a békében elhelyezkedő ember lelkivilágáról, a szűkebb haza számos gond-
járól-bajáról a lelkiismeretes költő igényességével és együttérzésével vall verseiben.
Külön fejezetet érdemel a magyar földdel való összeforrásának lírai áradása: So-
mogya, a pilisi hegyek és az Alföld nem egyszerű földrajzi fogalmak költészetében,
az ember otthonérzésének belső hangjait szólaltatják meg. A költő érzi, hogy a
„táj számonkér” — a szülőföld nemcsak táplál, hanem cserébe helytállást is vár
az embertől: becsületet, munkát, tisztas emberséget, hűséget —, s a hajdani vállal-
lás, az itthoni munkálkodás az évtizedek múlásával még igazabbá, érvényesebbé
vállik.

Berzsenyi és Bartók példája, a szélesívű kitekintés a világból (a XXI. század
emberét azzal inti, hogy az új bolygók helyett a földön kell megmutatni az em-
berséget) árnyalatosan jelzik e sokirányú költészet terjedési vonalát, egytetemes-
ségre való törekvését. Ezekre a valós értékekre mutathat rá a méltató kritikus a
hatvanéves Pusztá Sándor költészetében, akinek soron következő versei minden
bizonytal a színes életmű újabb gazdagodását jelentik.

Szeghalmi Elemér

Itthagyták nyomukat

a holdvilágba lejöttek a szarvasok a hegyről
itthagyták nyomukat a hóba
kutyám megbolondult
bukdácsol prüszköl erőlködik vizslat
nyűszítve futja be százszor a csapát
ezerszer ugyanazt a kört oda-vissza
hurkolja hurkaik ugyanazt a spirált
ugyanazt a csomót mennyi
s micsoda nyolcast

oh emberiség fajtám Ádám ivadéka
miféle szimatot vettünk
hova tapogatsz
micsoda nyomokat követünk lihegve
föl le oda vissza
micsoda erdőt járunk be rejtelmes kerge spirálból
micsoda kakofon csikorgó CSAVARMENET mennyt
CIRCULUS VITIOSUS
micsoda zegzúgos misztikus nyolcasokat

Dózsa ikon

látom magam rézsű fénybe
átlótt fejjel puskacsőbe
három fára felakasztva
bújdosva egy szál erdőbe
fölfeszítve csúrajtóra
kezeimbe szegek verve
oldalamból fekete vér
csöpög csöpög a tarlóra

tüzes vassal koronázva
bordáimat sütögetve
szemembe száz napraforgó
kilenc kasza a szívembe
kilenc mürtuszkoszorú gally
alélódik balvállamra

jobb vállamon kilenc galamb
hogy a jussomat perelje
világító pipacstenger
ölen sírom meg van vetve
öreganyám szakajtót hoz
hogy véretem összeszedje

szedje szedje öregszülem
oda vigye oda szórja
vessen üszköt vessen lobot
a világot lángba fonja
hol rátűzött szép fejekkel
vért virágozik gyel-karója
halott apám szemével
vádolva néz ötszáz Dózsa

A p á m

mily rég meghaltál
túléltem éveid párral
fényekkel találkoztam
folyókkal találkoztam
egy egy lombbal

— véled
a világ már égett

ki tett tartóra téged
hogy bennem tovább világíts
Ozora Ozora
esővel birkóznak a lombok
a szélbe hajolnak a fák
a táj egyidős e mozdulattal
napjaink
az idő urnájába hullnak

eddig földközeltől
most hogy elértelek
éveink metszőpontján
már csak csillagközeltől hallak

a szív megtart örökre
mégis lassan valamit
átad belőled az
emlékezésnek

Kezdesz már

föl föl
karjaid lökd a magasba
mereszd ujjaid az égbe
ezer hajszálgökökérrel, kapaszkodj a szélbe
izmosulj tenyész terebélyesedj
a kékbe a fénybe

kezdesz már lefele nőni

hogy lombot hajthass arrafele
fölfele gyökeresedj
hogy kibomolhasson odalenti koronád
hogy dűsan virágozz a mélybe